

Lecția 5.

REGIMUL POLITIC

PLANUL

- **Regimul politic: noțiunea.**
- Regimul politic democratic
- Regimul politic autoritar
- Regimul politic totalitar

DEFINIȚIA

- **Regimul politic** reprezintă formă concretă de organizare și funcționare a sistemului politic. Este modul concret de organizare, instituționalizare și funcționare a sistemului politic (de exercitare a puterii politice).

TIPOLOGIA REGIMURILOR POLITICE

- După *criteriul libertății* se clasifică în două mari categorii:
- ***regimuri politice democratice;***
- ***regimuri politice non-democratice (autoritaritate și totalitare).***

PLANUL

- Regimul politic: noțiunea.
- **Regimul politic democratic**
- Regimul politic autoritar
- Regimul politic totalitar

REGIMUL POLITIC DEMOCRATIC

- Regimurile politice democratice au luat naștere încă din societatea sclavagistă (regimul politic atenian). Trăsăturile regimului politic democratic:
 - - ***Principiul suveranității poporului*** (= puterea supremă în stat aparține poporului). Organele de conducere ale puterii de stat, politice, în general, se constituie și acționează prin consultarea cetățenilor;

- *Principiul separării puterilor de stat* în legislativă, executivă și judecătorească, aceasta constituind o garanție a vieții democratice și în mod deosebit, a democratismului politic;
- *Alegerile periodice ale organelor de stat*, care au loc pe bază de vot egal, secret și candidaturi alternative în anumite intervale de timp, stabilite de lege;
- *Existența unui larg sistem de drepturi și libertăți cetățenești*, a caror aplicare în practică este garantată de organele puterii de stat;

- *Egalitatea tuturor în fața legii* ce presupune că în societăți democratice nu există grupuri privilegiate, care s-ar bucura de anumite favori;
- *Principiul majorității* în luarea deciziilor și supunerea minorității majorității în procesul realizării acestora;
- *Pluripartidismul politic și pluralismul ideologic* constituie o altă componentă majoră a acestor regimuri, ce naște și asigură funcționalitatea opoziției politice, a diversităților de opțiuni, opinii, de ideologii în societate;

- *Controlul societății civile asupra statului*, ce presupune că societatea civilă are un set de pîrghii prin care poate controla statul (rechemarea mandatului, referendumul, activitatea sindicatelor, grevele, mitingurile de protest, activitatea mass-media).

PLANUL

- Regimul politic: noțiunea.
- Regimul politic democratic
- **Regimul politic autoritar**
- Regimul politic totalitar

REGIMUL POLITIC AUTORITAR

- **Autoritarismul** reprezintă regimul, în care funcționarea puterii nu este în conformitate cu principiile și normele statului de drept, iar mecanismul formării organelor puterii de stat se bazează pe **excluderea cetățenilor de la alegerea reală a reprezentanților puterii. Dominația sefului statului și limitarea libertăților politice. Un grup de persoane / un individ acapără puterea politică prin moștenirea acesteia sau prin acțiuni neconstituționale, falsificarea alegerilor, etc.**

Caracteristicile

- *Limitarea competiției electorale.* Există pluralism politic, dar partidele, de obicei sunt marionetele ale guvernului, foarte des fiind chiar creaturi ale acestuia;
- *Intoleranța concurenței în sfera politică.* Puterea autoritară controlează viața politică, dar nu se amestecă în celelalte sfere: economie, cultură, învățământ, familie;

- *Alegeri controlate sau falsificate.*
Succesiunea la putere este rezultatul unor manevre oculte sau al unor ciocniri violente. Alegerile, în măsura în care au loc, nu amenință niciodată poziția conducătorului, care de obicei este ales pe viață;
- *Puterea nelimitată.* Controlul cetățenilor asupra puterii politice lipsește;
- *Blocarea informației.* În raporturile cu mass-media puterea uzează de presiuni și cenzura;
- *Societatea civilă foarte slabă;*

- *Utilizarea frecventă a violenței;*
- *Încalcare permanentă a drepturilor omului.* În special a: dreptului la proprietate (care desigur poate fi confiscată de putere), dreptului la salariu (salariile pot să nu se achite cu lunile), dreptului la libera deplasare (populația nu poate părăsi statul), dreptul la miting, la protest, dreptul la credință, libertatea cuvântului (care sunt puternic reprimare).

PLANUL

- Regimul politic: noțiunea.
- Regimul politic democratic
- Regimul politic autoritar
- **Regimul politic totalitar**

REGIMUL POLITIC TOTALITAR

- **Totalitarismul** (din *latină* – *totalis* = *total*) reprezintă regimul care controlează și reglementează în totalitate sferele politică, economică, socială și culturală ale societății.
- **Termenul** a fost utilizat pentru prima dată de **B.Mussolini** între anii 1923-1925, pentru a denumi o stare a societății considerată ideală pentru realizarea scopurilor fascismului.

caracteristici

- *Existența unei singure ideologii revoluționare*, îmbrățișate de majoritatea populației. În fascism - ideologia naționalistă, mesianică, iar în comunist - forma mesianismului marxist-leninist;
- *Prezența unui lider carismatic* care devine atât un “apărător” de lumea externă, cât și un idol, fetiș și simbol, care unifică în sine mișcarea totalitară. Acest fapt îi oferă, în viziunea maselor, o aură mistică;

- *Lichidarea partidelor și grupurilor de interes rivale; dispariția societății civile;*
- *Supunerea membrilor societății unui proces de transformare (crearea “omului de tip nou”);*
- *Fuziunea puterilor, centralizarea și uniformizarea tuturor aspectelor vieții sociale;*
- *Violența, represaliile în masă organizate de organele de coerciție;*

- *Realizarea unui consens total în rîndurile cetățenilor* - o supunere necondiționată față de putere;
- *Teatralizarea la scară națională a vieții politice* (parade, venerarea conducătorilor, reconstruirea trecutului glorios);
- *Planificarea proceselor economice de un singur centru*, prezența proprietății de stat (socialism) or sistemul economic se caracterizează prin existența corporatismului, proprietății private, conservarea unui nivel important al libertății economice (fascism).

FORMELE ISTORICE ALE TOTALITARISMULUI

- *totalitarism de dreapta:*
național-socialismul german, fascismul în Italia (1923), salazarismul în Portugalia (1932), franchismul în Spania (1936).
Regimuri fasciste au mai fost instaurate, sub diferite forme, în Olanda, Belgia, Croația, România, Țările Baltice. Astăzi, fascismul înțeles ca regim politic a disparut, dar ca mișcare politică și ideologie, se manifestă sub forma

- *totalitarismul de stînga*: stalinismul – în URSS, maoismul – în China. Primul regim politic comunist s-a instaurat în Rusia Sovietică (1917) și Uniunea Sovietică (1922). După 1945, comunismul se va instala într-o serie de țări din centrul și răsăritul Europei, România, Bulgaria, Polonia, Cehoslovacia, Albania, Iugoslavia, Germania răsăriteană, în unele țări din Asia (Mongolia, Vietnam, Coreea de Nord, China) și Cuba.
- Regimul Pol Pot in Campucia.